

Patrijs Vogel van het Jaar 2010

Aart van der Spoel

Patrijs *Perdix perdix* is de vijfde schaarse vogelsoort op rij die tot Vogel van het Jaar is gekozen. Veel leden en lezers hebben zich via het forum op de website van Avifauna uitgesproken voor deze soort. En opnieuw een soort waar het niet zo goed mee gaat. Niet alleen in Groningen, maar ook in de rest van het land en helaas ook op Europees niveau is de Patrijs flink in aantal achteruitgegaan. Al vanaf 1950 heeft deze daling zich ingezet. Volgens berekeningen in de *Vogelatlas van Groningen* waren er in 1983 nog zo'n 3200 broedparen in de provincie en in 1992 nog zo'n 1400 (Van den Brink et al. 1992). Weer tien jaar later zijn daar volgens de *Atlas van de Nederlandse broedvogels* nog maar 200 broedparen van over (Hustings 2002). De soort heeft zich inmiddels teruggetrokken tot globaal de zuidoostelijke helft van de provincie. In een groot gedeelte van de provincie is de Patrijs dus verdwenen. De Patrijs is het slachtoffer geworden van de intensivering van de landbouw, het gebruik van bestrijdingsmiddelen en het hierdoor verdwijnen van insecten voor de jongen en het verdwijnen van landschapselementen en overhoekjes.

Na 2002 lijkt de Patrijs zich in aantal wat te stabiliseren. Mogelijk neemt de soort zelfs weer wat toe. Misschien het gevolg van een beschermingsmaatregel als akkerrandenbeheer.

Onderzoek en tellingen zullen dit uit moeten wijzen. Misschien kan de status van Vogel van het Jaar daaraan bijdragen.

Broedvogel

De Patrijs is een standvogel en is dus het gehele jaar aan te treffen. Broedvogels zijn het best te inventariseren vanaf eind februari.

In maart is de trefkans het grootst en deze neemt tot juni steeds verder af.

Patrijzen hebben een voorkeur voor bouwland op zandgrond (vooral in het zuidoosten van de provincie), maar de soort is ook in andere biotopen aan te treffen. Vroeger dus in de hele provincie!

Niet-broedvogels

Niet-broedvogels zijn het hele jaar door aan te treffen. Van begin september tot in maart zijn ze te tellen. Na sneeuwval concentreren ze zich bij begroeiing.

Wat moet je doen?

Noteer plaats, datum en het aantal Patrijzen en noteer territoriumindicerend gedrag (de karakteristieke *kurriekk*-roep en dergelijke). Probeer, zo mogelijk, een tweede waarneming te verkrijgen. Een van de waarnemingen zou bij voorkeur tussen de SOVON-datumgrenzen moeten liggen. Dat is tussen 15 februari en 20 mei. Noteer verder eventuele bijzonderheden.

Via de website van Avifauna moet je naar 'Vogel van het Jaar' gaan. Op de kaart kun je aanklikken waar je de Patrijs of Patrijzen hebt gezien. Je kunt op de kaart inzoomen en verschuiven. Vervolgens klik je op de marker (de rode druppel). Hier vul je jouw gegevens en bijzonderheden in. Druk vervolgens op 'verzenden' en 'sluiten'. De gegevens worden automatisch toegevoegd aan de lijst.

Mocht je er niet uit komen, dan kun je altijd via het mailadres je gegevens doorgeven. Via het mailadres is ook informatie op te vragen. Raadpleeg de kaart en de informatie op de website regelmatig, dan kunnen we straks een zo volledig mogelijk beeld produceren.

Tellingen

De Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief gaat tellingen organiseren. Natuurlijk kan iedereen daaraan meedoen. Via de website houden we jullie op de hoogte.

Wat doen wij?

We voeren de gegevens in een database in. We zetten de gegevens op een kaart die online te bekijken is. In de loop van het broedseizoen hopen we een steeds vollediger beeld te krijgen van de verspreiding van de Patrijs en de aantallen waarin die voorkomt. Aan het eind van het jaar doen we verslag van onze bevindingen in *De Grauwe Gors* en mogelijk ook op een lezingenavond.

Tot slot

Wij hopen dat zoveel mogelijk mensen aan ons project mee willen werken. Heb je

vragen, mail ze dan naar vogelvanhetjaar@avifaunagroningen.nl of richt ze aan 'Vogel van het Jaar' p/a Van Deyssellaan 1, 9721 WS Groningen.

Literatuur

van den Brink, H., J. Furda, J. van Klinken & K. van Scharenburg 1992. *Vogelatlas van Groningen*. Groningen.
Hustings, F. 2002. *Patrijs Perdix perdix*. pp 178-179 in: SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. *Atlas van de Nederlandse Broedvogels 1998-2000*. Nederlandse Fauna 5. Leiden.

Namens de werkgroep Vogel van het Jaar,

Aart van der Spoel

De Zomertortel in de provincie Groningen

Aart van der Spoel

Inleiding

Bij de start van de Vogel van het Jaar 2009 waren we al niet optimistisch. Nu we een jaar verder zijn, moeten we constateren dat onze ergste vermoedens zijn uitgekomen.

Zomertortel met uitsterven bedreigd

Dat het slecht ging met de Zomertortel was wel bekend. Door de veranderingen in de landbouw, zoals de vervanging van granen door maïs, het verdwijnen van heggen en bosjes en vooral door het schaars worden van onkruiden, heeft de Zomertortel het moeilijk gekregen. Bovendien werd en wordt in Zuid-Europa en Afrika intensief op de vogels gejaagd.

Alsof dit nog niet genoeg is, veranderen de omstandigheden in Afrika de laatste jaren

ook sterk. Zomertortels overwinteren in het Sahelgebied in Afrika. Droogte heeft daar al jarenlang haar tol geëist. Nu zijn schommelingen in de hoeveelheid regen in dit gebied van alle tijden, maar de bevolking heeft haar nomadische levenswijze opgegeven en is op vaste plaatsen gaan wonen. Bovendien is de bevolking sterk in aantal toegenomen. Met als gevolg dat er bijvoorbeeld bomen worden gekapt en er dammen in de rivieren worden gebouwd. Gebieden die vroeger onder water liepen blijven nu droog. Er groeien daardoor minder grassen en er zijn dus minder grazzaden om te eten. Bosjes om rustig het eten te verteren en te slapen worden voor de tortels schaars. Als klap op de vuurpijl worden er jachtreizen voor rijke westerlingen georganiseerd. Senegalese